

Интернет курс „Интеграција на структурните реформи во буџетот“

Лекција 1

Материјал за читање

ПРИРАЧНИК И СОВЕТИ ЗА ПИШУВАЊЕ НА ДОБАР ОПИС НА СТРУКТУРНА РЕФОРМА

Овој документ има за цел придонес кон подобрувањето на структурата и квалитетот на Програмите за економски реформи (ПЕР) со фокус на опис на мерките за структурни реформи (МСР), прикажани во Поглавје 5 од документот ПЕР. Намерата на овој документ е да послужи како поддршка за уредниците и писателите на МРС упатувајќи ги како да ги опишуваат МСР на јасен, концизен и насочен кон содржината начин, што овозможува процеси на одлучување со подобри информации.

Кога пишувате опис на МСР, како почетна точка, оној/онаа што ги пишува или уредува, треба да ги има предвид двата основни водечки принципи:

a. Кој ќе го чита ова?

Главните читатели на документот ПЕР се креаторите на политики, партнерите од општеството, политичарите, колегите од ЕУ, новинарите, ангажираните граѓани, итн. Затоа треба да се осигурате дека јазикот што го користите е разбирлив и за нив. Особено, обрнете внимание на следново:

- Креирајте ја структурата да биде разбирлива и јасна за општата јавност.
- Читателите сакаат директна информација, затоа избегнуваат долги воведи и преминете на главното.
- Поголемиот дел од читателите нема да го прочитаат целиот документ, туку само она што ги интересира.
- Многу читатели го читаат само насловот и болдираните клучни зборови.
- Користете извадоци и резимеа за да ги пренесете клучните информации.
- Користете јасна и едноставно структурирана содржина.

b. Што сакам да кажам?

- Обезбедете краток опис на проблемот што треба да се реши.
- Бидете прецизни во однос на решението и очекуваниот резултат.
- Избегнувајте да спомнувате многу детали, историски податоци, правни акти....

За да си го олесните процесот на дизајнирање на МРС, можете да ја следите структурата наведена во [»Образецот за информации за подготовка на мерки за структурните реформи«](#).

1. Наслов на мерката

- Напишете чист и концизен наслов, користејќи клучни зборови.
- Насловот треба да е пренесе информација, да е разбирлив и краток.

На пример:

НЕ	Подобрување на врската помеѓу образованието и пазарот на трудот
ДА	Образованието поврзано со потребите на пазарот на трудот

НЕ	Воспоставување поефикасен систем за управување со научни истражувања и потенцијал за иновации
ДА	Ефикасно управување со науката и иновациите

НЕ	Подобрување на секторот за комуникација и информатичкото општество со регулаторното усогласување на регулаторната рамка со стандардите на ЕУ
ДА	Ефикасен сектор за комуникација и информации

2. Опис на мерката

- Започнете моќно: поставете ја главната поента на вашата идеја прва .
- Воведната реченица и пасус треба да му кажат на читателот за што пишувате и зошто е тоа значајно.
- Обезбедете концизен опис на мерката со наведување на целта на таргетираниот проблем и нејзиниот односот кон националните стратешки документи и/или секторските стратегии и пошироки напори за реформи.
- Користете го принципот на водечка реченица со клучен збор и содржина.
- Користете кратки реченици.

На пример:

НЕ,	Главната пречка во секторот патна инфраструктура е недоволно инвестирање во изградбата и реконструкцијата на патиштата и автопатите во текот на изминатите три децении. Имено, во споменатиот период има повеќекратно зголемување на бројот на возила на патиштата, односно превоз на стока и патници по патиштата, а во исто време тоа не беше придружено со изградба на нови патишта и реконструкција на постојните патишта колку што е потребно. Покрај тоа, според градежните стандарди, планираниот век на користење на новоизградениот пат е околу 20 години, по што е неопходно да се изврши реконструкција или рехабилитација на патот, во зависност од неговата состојба. Сето ова резултира со фактот дека постојната патна мрежа на главните автопати и регионалните патишта со голем сообраќаен товар (PGDP) не обезбедува високо квалитетно ниво на услуга, т.е. има застој, колони на патиштата, значителни одложувања во сообраќајот на патници и стоки. Последица на ова се големиот број сообраќајни несреќи во Федерацијата на Босна и Херцеговина. Според официјалните податоци за 2017 година, во сообраќајни несреќи загинале 170 жртви, а повредени се 6809 лица.
ДА	Во секторот за патна инфраструктура недоволно се инвестира. Забележано е е повеќекратно зголемување на бројот на возила и не е извршена потребната

	реконструкција и инвестирање во патната инфраструктура. Постојната патна мрежа не обезбедува квалитетна услуга, т.е се прават метежи, колони, доцнење во сообраќајот на патниците и стоката. Ова исто така, резултира со бројни сообраќајни несреќи, со 170 жртви и 6809 повредени регистрирани во 2017 година.
--	---

- Поедноставете го изборот на зборови; бидете критични кој дел од текстот може да се избрише без да се изгуби значењето.
- Избегнувајте долги и реченици што го губат значењето.
- Бидете свесни дека добро артикулираната мерка е основа за добро пресметување на нејзините трошоци.
- Користете добро форматирани табели и графикони. Нема потреба во текстот да се повторуваат содржините на табелите и графиконите).

На пример:

НЕ	Со цел целосно спроведување на Законот за електронско потпишување и спроведување на електронски потпис за јавната администрација, граѓаните и деловните субјекти низ целата земја во претходниот период за којшто известуваме, Министерството за комуникации и транспорт ја основаше Канцеларијата за надзор и акредитација на проверувачи во согласност со член 20 од Законот за електронски потпис на Босна и Херцеговина, кој официјално започна со работа на 15-ти јануари, 2018 година. Активностите од областа на електронскиот потпис спроведени од Министерството за комуникации и транспорт во изминатиот период се
ДА	Електронскиот потпис ќе им овозможи на граѓаните и деловните субјекти да ја подобрат комуникацијата со јавната администрација и да ја зајакнат продуктивноста и транспарентноста.

НЕ	Целта на оваа мерка е да се воспостави правна рамка за воспоставување основни принципи со цел придвижување кон кружната економија и да се создаде инфраструктура за соодветно управување со посебни видови отпад, т.е. да се донесат регулативи за имплементација, коишто ќе придонесат за воспоставување и зајакнување на кружните механизми на кружната економија и систем за следење на употребата на економските инструменти во областа на управувањето со отпад.
ДА	Целта е да се воспостават основните принципи на кружната економија. Ова ќе започне со создавање инфраструктура за управување со различни видови отпад и систем за следење на употребата на економски инструменти во управувањето со отпадот.

- Не преоптоварувајте го текстот со детални податоци и опис на минати факти.

На пример:

НЕ	Според Истражувањето за работната сила од 2018 година, стапката на вработеност се зголеми во однос на претходната година и изнесува 34,3%. Административните податоци покажуваат дека во 2018 година имало просечно 804.497 вработени лица, од кои 341.521 биле жени. Ова е зголемување споредено со претходната година, кога биле вработени 784.094 лица (од кои 329.922 биле жени). Кај другите показатели на истражувањето - стапката на невработеност и стапката на активност - исто така, е забележан позитивен тренд. И покрај ова, високата стапка на долгорочна невработеност сè уште претставува голем предизвик (68,6% од вкупната стапка на невработеност опфаќа лица невработени повеќе од две години). Стапката на неактивност во 2018 година беше 57,9%, што значи дека само 42,1% од популацијата на работна возраст е вработена или бара вработување.
ДА,	Стапката на вработеност се зголеми на 34,3%, според Истражувањето за работна сила во 2018 година. Административните податоци покажуваат дека имало 804.500 вработени

	лица, од кои 341.500 биле жени. Ова е зголемување од 2,6% во текот на една година за вкупното вработување и 3,5% за жени. Иако стапката на невработеност и активност се подобри, долгорочната невработеност останува предизвик, бидејќи 68,6% се невработени лица повеќе од две години. Стапката на неактивност останува висока, со 57,9%.
--	--

- Избегнувајте да се повикувате на законите и правната основа ако не се суштински (користете ги фусноти и референци, како и линкови).

На пример:

НЕ	Активности планирани за 2020-2022 година: <ul style="list-style-type: none"> • Усвојување на Закон за туризам • Усвојување на Закон за угостителство со цел усогласување на регулативите, донесување системски решенија за подобрување на квалитетот на услугите и подобра промоција на достапните ресурси за да се зголеми бројот на туристи. • Донесување на Закон за туристички данок со цел зголемување на приходите од туризмот. • По донесувањето на подготвеното законодавство, тие ќе бидат проследени со активности за изготвување на подзаконски акти кои произлегуваат од предложените закони. • Спроведување на закони и подзаконски акти
ДА	Зголемете го бројот на туристи, туристички преноќувања и приход од туристите преку подобрување на квалитетот на услугите и подобра промоција на достапните ресурси, како и со воведување на туристички данок.

- Користете посилни глаголи за активности.

На пример:

НЕ за	да извршите анализа
ДА за	да анализирате

НЕ	да донесете согласност
ДА	да се согласите

- Кога ќе го завршите текстот, внимателно прочитајте ја содржината.
- Замолете некој колега да ви го прочита текстот.

Уживајте во пишувањето!